

דף ג: מאי מבעה

טבלת סיכום

חולקים רב ושמואל בהגדרת מבעה, ומתוך כך בפירוש המשנה.

רַב	שְׁמוּאֵל
אדם	שֵׁן
כל נזקי השור כבר כלולים ב"שור"	משנתנו אינה עוסקת באדם עצמו
"אִם-תִּבְעִיּוֹן בְּעִיּוֹ"	"נִבְעוּ (נָגְלוּ) מִצְפְּנָיו"
קרן, שן ורגל	רגל
לאתווי שומרים (עי' יג:)	קרן (תמין ולבסוף מועדין)
לא הרי השור, שמשלם כופר - כהרי אדם, שאינו משלם כופר	לא הרי הרגל, שהיזקה מצוי - כהרי השן, שאין היזקה מצוי
לא הרי האדם, שחייב בארבעה דברים - כהרי השור, שמשלם נזק בלבד	לא הרי השן, שיש הנאה להיזקה - כהרי הרגל, שאין הנאה להיזקה
[שן ורגל - דרכן להזיק.] קרן - במועד, שדרכו להזיק	רגל דרכה להזיק
אדם ישן, דכיוון דכייף ופשיט - אורחיה הוא	שן דרכה להזיק

הדיון בשיטת שמואל

דחייה	"ולא הרי המבעה (=שן) כהרי השור"	"לא הרי השור כהרי המבעה (=שן)"	"שור"	
'אין הנאה להיזקה' = קולא, 'אין כוונתו להזיק' = קולא ² ; וא"כ ק"ו הוא: אם בקל החמרת עליו, כ"ש בחמור! ומאי פריך תנא?	לא ראי השן (חמור!?) שאין כוונתו להזיק	לא ראי הקרן (חמור!?) שאין הנאה להיזקה	קרן	א רב יהודה
אם שור=קרן, נמצא שרגל נשאר בחוץ (ויצטרך להתרבות מ"כשהזיק חב המזיק"). ואין כל סיבה הגיונית לכך!	לא ראי השן (חמור) שיש הנאה להיזקה	לא ראי הקרן (חמור) שכוונתו להזיק	קרן	ב "אלא פריך הכי"
	לא הרי השן (חמור) שיש הנאה להיזקה	לא הרי הרגל (חמור) שהיזקה מצוי	רגל	ג רבא

[כ"ז באדר-א התשס"ה]

¹ במשנה ב (דף ט:). תוס' (ד. ד"ה כשהזיק); וכ"כ רש"י (ט:): "כשהזיק חב המזיק - הא דרשינן ליה בריש פירקין לאתווי קרן. ו'כשהזיק חב המזיק' דרישא לא דרשינן ליה, דלאו יתירה היא". ע"ע בגמ' לקמן (יג:).

² לסברת ההו"א בזה עי' תוס' (ג: ד"ה לא ראי).